



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 740/2017-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. decembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], t. č. [REDACTED] [REDACTED], pre namietané porušenie základných práv podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajskej prokuratúry v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Kn 379/16/2200 a jej uznesením zo 17. júla 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. septembra 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajskej prokuratúry v Trnave

(ďalej len „krajská prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Kn 379/16/2200 a jej uznesením zo 17. júla 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z k nej pripojených písomností vyplýva, že sťažovateľ podal 10. júna 2016 v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby Leopoldov (ďalej len „ústav“) trestné oznámenie. Podstatou trestného oznámenia bolo namietané *„zlé zaobchádzanie so sťažovateľom, nevyhovujúce podmienky detencie (svojevoľné držanie v podmienkach blízkyh samoväzbe) a ich kumulatívny účinok na sťažovateľa v podobe fyzického a psychického utrpenia“*.

3. Trestné oznámenie vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru Trnava (ďalej len „vyšetrovateľ“) odmietol uznesením ČVS: ORP-1014/4-VYS-TN-2016 Li z 20. decembra 2016 (ďalej len „uznesenie vyšetrovateľa z 20. decembra 2016“).

4. Proti uzneseniu vyšetrovateľa z 20. decembra 2016 podal sťažovateľ 6. januára 2017 sťažnosť (ďalej len „sťažnosť zo 6. januára 2017“), v ktorej rozsiahlo namietal absolútnu zmatečnosť napadnutého uznesenia, špecifikoval excesy vyšetrovateľa a celkom vyvracal ním prijaté závery, uvádzal nové významné skutočnosti (napr. závery Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže o porušení sťažovateľových návštevnych práv postupom ústavu) a zdôraznil, že trestné oznámenie *„špecifikovalo jednotlivé akty podozrivých, ktoré kumulatívne v dôsledkoch predstavovali vystavovanie ma ponižujúcemu zaobchádzaniu v rozpore s čl. 3 Dohovoru, ktoré je podľa Trestného zákona stíhatel'né podľa § 420, čo napokon je z trestného oznámenia celkom nepochybné“*.

5. O sťažovateľovej sťažnosti zo 6. januára 2017 rozhodol prokurátor Okresnej prokuratúry Trnava (ďalej len „okresná prokuratúra“) uznesením č. k. 1 Pn 1668/16/2207-6 z 19. januára 2017 tak, že jej vyhovel, uznesenie vyšetrovateľa z 20. decembra 2016 zrušil a zároveň mu uložil, aby vo veci znova rozhodol, a to z dôvodu zmatečnej špecifikácie skutku s tým, že odmietnutie trestného oznámenia bolo inak dôvodné, avšak s rozhodujúcimi sťažnostnými námietkami sa vôbec nevysporiadal.

6. Následne o trestnom oznámení rozhodol iný vyšetrovateľ uznesením ČVS: ORP-1014/4-VYS-TT-2016 z 13. marca 2017 (ďalej len „uznesenie o odmietnutí trestného oznámenia“), ktorým ho opätovne odmietol. Vyšetrovateľ v ňom uviedol, že trestné oznámenie sťažovateľa pre podozrenie zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona v súbehu s prečinom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, ktorého sa mali dopustiť [REDAKOVANÉ] – pedagogický pracovník ústavu a ďalší neznámi pracovníci ústavu odmieta podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku, pretože nie je dôvod na začatie trestného stíhania alebo postupu podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku.

7. Proti uzneseniu o odmietnutí trestného oznámenia podal sťažovateľ 24. marca 2017 sťažnosť, o ktorej rozhodla krajská prokuratúra napadnutým uznesením tak, že ju zamietla podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona, pretože nebola dôvodná.

8. Sťažovateľ zastáva názor, že krajská prokuratúra na žiadnu z jeho sťažnostných námietok nereagovala (sťažovateľ v sťažnosti tieto námietky nijako nekonkretizuje) a „*prokurátor námietky vyvracajúce zákonnosť uznesenia vyšetrovateľa PZ celkom ignoroval*“. V súvislosti so žiadosťou sťažovateľa o nahliadnutie do spisu pre účely doplnenia jeho sťažnosti proti uzneseniu o odmietnutí trestného oznámenia zaujal prokurátor podľa jeho názoru reštriktívny výklad § 69 ods. 1 Trestného poriadku s tým, že nie je osobou oprávnenou na nazretie do vyšetrovacieho spisu. Ani s týmto sťažovateľ nesúhlasí.

9. Podľa sťažovateľa je skutočnosťou, že ústav zásadne zmenil spôsob zaobchádzania s ním po tom, ako začal poukazovať na nedostatky v jeho činnosti. Bolo mu „*zakázané navštevovať posilňovňu, bolo vykonštruované jeho disciplinárne potrestanie, a bez odôvodnenia bol držaný v Oddiele s bezpečnostným režimom. Zo strany ústavu bol sťažovateľovi vytvorený režim podmienok samoväzby, bol držaný na malej cele až 23 hodín denne v stave vynútenej nečinnosti, bez opatrení na potlačenie negatívnych účinkov izolácie na jeho fyzicky a duševný stav, boli mu znemožňované kontakty s blízkymi formou návštev,*

a bol teda podrobovaný zaobchádzaniu v rozpore s čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...“.

10. V danej veci podľa názoru sťažovateľa existovalo nielen hájiteľné tvrdenie, že bol podrobovaný ponižujúcemu zaobchádzaniu, ale vzhľadom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v podobných veciach možno podľa neho hovoriť o „*dôvodnej predikcii porušenia zákazu zlého zaobchádzania, z čoho plynula pre OČTK povinnosť viesť účinné oficiálne vyšetrovanie - túto povinnosť si OČTK nesplnili, keďže sa vôbec nezaoberali motívom zmeny zaobchádzania podozrivých so sťažovateľom, nezákonnosťou ich postupu na základe konkrétnych sťažovateľových námietok, a ani spôsobenými následkami v podobe jeho psychického a fyzického utrpenia“.*

11. Sťažovateľ na podporu svojej argumentácie cituje články ústavy; viaceré ustanovenia Trestného zákona a Trestného poriadku; zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov, ako aj ustanovenia rozkazov č. 16/2015 a č. 7/2009 Zbierky rozkazov ministra spravodlivosti Slovenskej republiky; články odporúčania Výboru ministrov členským štátom o Európskych väzenských pravidlách, ale aj články Štandardov Európskeho výboru pre zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania. Rozsiahlo cituje aj z judikatúry ESLP vzťahujúcej sa podľa jeho názoru na jeho vec.

12. Na rozdiel od postavenia všeobecných súdov odlišné postavenie prokuratúry podľa názoru sťažovateľa v žiadnom prípade neznamená, že by vo svojom postupe najmä tam, kde mu je zákonom zverená dozorová činnosť nad zákonnosťou prípravného konania alebo právomoc rozhodnúť o podanej sťažnosti, bola prokuratúra oprávnená uplatňovať vlastnú vôľu, ktorou sa spravidla rozumie svojvôľa v rozhodovaní či vo vykonanom postupe, teda rozhodovať bez bližších kritérií či aspoň zásad odvodených z právnej normy. Povinnosti odôvodnenia rozhodnutí prokuratúry v zákonom stanovených prípadoch nemožno rozumieť inak, než že prokuratúra v odôvodnení svojho rozhodnutia rozhodovacie

dôvody natoľko vyloží, že z nich bude zrejmy rozsah vykonávaného prieskumu a najmä (aspoň podstatným spôsobom) vysvetlené, prečo matéria sťažnosti zostala rozhodnutím o nej nedotknutá, prípadne z akých dôvodov bolo zmenené napadnuté rozhodnutie či nahradené rozhodnutím vlastným. Dostatočnosť odôvodnení rozhodnutí, ktoré prokuratúra vydáva, je preto nielen plnením zákonom stanovených požiadaviek, ale navyše tiež výrazom ústavnosti, na ktorej sú princípy trestného konania založené.

13. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie v bode 1 uvedených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru napadnutým uznesením krajskej prokuratúry, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, toto uznesenie zrušil, vec vrátil na ďalšie konanie a priznal mu finančné zadosťučinenie. Zároveň sťažovateľ požiadal o ustanovenie advokáta na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

II.

14. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

17. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa,

ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

18. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

19. Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 3 dohovoru postupom krajskej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Kn 379/16/2200 a jej uznesením zo 17. júla 2017, ktorým bolo rozhodnuté o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa podanej proti uzneseniu o odmietnutí trestného oznámenia sťažovateľa z 10. júna 2016.

20. Podľa čl. 16 ods. 2 ústavy nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva... na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

21. Prvým a závažným tvrdením sťažovateľa je, že zo strany krajskej prokuratúry došlo v označenom konaní k zásahu do jeho práva nebyť mučený a podrobovaný krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu podľa čl. 3 dohovoru (ale aj čl. 16 ods. 2 ústavy), keďže uvedené právo v sebe zahŕňa okrem iného aj právo na účinné úradné vyšetrovanie namietaného prípadu jeho porušenia, k čomu údajne nedošlo.

22. Z judikatúry ESLP týkajúcej sa čl. 3 dohovoru vyplýva, že procedurálnou zložkou týchto úprav je aj povinnosť príslušných orgánov štátu účinne úradne vyšetriť namietané prípady ich porušenia a vyvodiť aj trestnoprávnu zodpovednosť voči tým subjektom, ktoré sa dopustili na iných takého konania, ktoré čl. 3 dohovoru nepripúšťa, resp. zakazuje. Takéto vyšetrovanie by malo byť schopné viesť k odhaleniu a potrestaniu zodpovedných osôb (napr. prípad McCann a ďalší proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok č. 18984/91 z 27. 9. 1995).

23. K pozitívnemu záväzku účinného úradného vyšetrovania vyplývajúceho z čl. 3 dohovoru možno poukázať na viaceré rozhodnutia ESLP, a to Đurđević proti Chorvátsku, rozsudok č. 52442/09 z 19. 7. 2011; Assenov a ďalší proti Bulharsku, rozsudok č. 24760/94 z 28. 10. 1998; Šečić proti Chorvátsku, rozsudok č. 40116/02 z 31. 5. 2007; Okkali proti Turecku, rozhodnutie zo 17. 10. 2006.

24. Ústavný súd uvádza, že všetky uvedené prípady (a mnohé ďalšie) boli pred ESLP iniciované sťažnosťami fyzických osôb, ktoré tvrdili, že vo vzťahu k ich osobám došlo zo strany orgánov verejnej moci alebo súkromných osôb ku konaniu, ktoré pocítovali ako mučenie, prípadne neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie či trest a až na základe takéhoto tvrdenia ESLP pristúpil ku skúmaniu správnosti, efektívnosti, účinnosti úradného vyšetrovania týchto prípadov. Elementárnym predpokladom úspešného uplatňovania ochrany práva vyplývajúceho z čl. 3 dohovoru, ktorým je zákaz mučenia, je teda tvrdenie o naplnení materiálnej stránky tohto článku, t. j. že k takému konaniu v skutočnosti došlo. Podľa názoru ústavného súdu si to vyžaduje citeľná prevaha hmotnoprávneho charakteru označeného článku.

25. Z prípadu Assenov a ďalší proti Bulharsku (rozsudok č. 24760/94 z 28. 10. 1998) vyplýva, že štát musí vykonať účinné vyšetrovanie, avšak až po tom, ako sťažovateľ vznesie obhájitelné tvrdenie, že bol podrobený úmyselnému zlému zaobchádzaniu. Iniciátorom začatia účinného úradného vyšetrovania je teda dôveryhodné tvrdenie, že došlo k zlému zaobchádzaniu so sťažovateľom. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že v zmieňovanom prípade ESLP konštatoval nedostatok presvedčivých dôkazov o zlom zaobchádzaní.

26. Časť sťažnosti sťažovateľa sa týka skutkových tvrdení, ktoré však ústavný súd nemá právomoc verifikovať, pretože nie je skutkovým súdom, ale je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti a v tomto smere nemôže vykonať dokazovanie. Ústavný súd nevykonáva procesné úkony trestného konania, ani nehodnotí (nevyhodnocuje/neprehodnocuje) dôkazy vykonané orgánmi činnými v trestnom konaní (ale ani všeobecnými súdmi) a nemôže ani nahrádzať nimi prijaté právne závery, pokiaľ nie sú v zjavnom rozpore so znením, zmyslom a účelom vo veci aplikovaných právnych noriem. Úloha ústavného súdu v tejto veci predovšetkým spočíva v zistení, či orgány činné v trestnom konaní, ktoré sa na vyšetrovaní prípadu zúčastnili, vykonali jeho účinné úradné vyšetrovanie, t. j. či pre objasnenie okolností prípadu bolo zo strany konajúcich orgánov verejnej moci urobené maximum.

27. Z napadnutého uznesenia krajskej prokuratúry vyplýva, že sťažovateľ v sťažnosti proti uzneseniu o odmietnutí trestného oznámenia namietal obdobné skutočnosti, ktoré tvoria aj časť argumentácie sťažnosti podanej ústavnému súdu.

28. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že nie je alternatívnou a ani ďalšou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov alebo v tomto prípade orgánov činných v trestnom konaní (podobne už II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). V dôsledku toho sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi, v danej veci orgánmi činnými v trestnom konaní (vrátane ich procesného postupu) s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu (orgánov činných v trestnom konaní) môžu byť preto predmetom kontroly zo strany ústavného súdu zásadne len vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

29. Podľa názoru ústavného súdu z napadnutého uznesenia krajskej prokuratúry v spojení s uznesením o odmietnutí trestného oznámenia je zrejmé, že v danej veci došlo k naplneniu všetkých požiadaviek kladených na účinné úradné vyšetrenie prípadu, ktoré vyústilo do hodnoverného objasnenia všetkých jeho okolností.

30. Krajská prokuratúra v odôvodnení napadnutého uznesenia, ktorým zamietla sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o odmietnutí trestného oznámenia, okrem iného v úvode uviedla: „*Preskúmaním vyšetrovacieho spisu k tejto veci bolo zistené, že tento obsahuje zápisnicu o trestnom oznámení spísanú s [REDAKOVANÉ] dňa 10.06.2016 spolu s prílohami, zápisnica o výsluchu osoby [REDAKOVANÉ] zo dňa 18.08.2016, správa na odsúdeného [REDAKOVANÉ] spolu so skráteným výpisom klienta zo dňa 13.09.2016, program zaobchádzania s odsúdeným [REDAKOVANÉ] zo dňa 17.07.2015, záznamy odsúdeného [REDAKOVANÉ], návrh na umiestnenie odsúdeného do oddielu s bezpečnostným režimom spolu s rozhodnutím, návrh na preskúmanie opodstatnenosti umiestnenia odsúdeného do oddielu s bezpečnostným režimom zo dňa 11.09.2015, zo dňa 26.02.2016, zo dňa 20.05.2015, zo dňa 04.12.2015, žiadosť odsúdeného [REDAKOVANÉ] o umožnenie voľnočasovej aktivity, odpoveď ÚVTOS a ÚVV Leopoldov na žiadosť odsúdeného o umožnenie voľnočasovej aktivity, žiadosť odsúdeného o telefonovania v rozsahu najmenej 16krát mesačne v trvaní 25 minút, spisový materiál vo veci disciplinárneho konania vedeného voči odsúdenému [REDAKOVANÉ] číslo 1891040-1/2016, stanoviská lekára k zdravotnému stavu odsúdeného [REDAKOVANÉ], žiadosť odsúdeného o oboznámenie s programom zaobchádzania, odpoveď na žiadosť odsúdeného o oboznámenie s programom zaobchádzania, správy ÚVTOS a ÚVV Leopoldov zo dňa 26.07.2016 a zo dňa 16.09.2016, žiadosti odsúdeného [REDAKOVANÉ] o kontaktnú návštevu, vybavenie žiadosti odsúdeného o kontaktnú návštevu, odpis registra trestov na [REDAKOVANÉ], výpis z Ústrednej evidencie priestupkov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na [REDAKOVANÉ], výpis z Ústrednej evidencie priestupkov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na [REDAKOVANÉ], uznesenie vyšetrovateľa PZ o odmietnutí veci zo dňa 20.12.2016, ČVS: ORP-1014/4-VYS-TT-2016, sťažnosť oznamovateľa voči uzneseniu o odmietnutí veci doručená Okresnému riaditeľstvu PZ v Trnave dňa 12.01.2017, uznesenie dozorového prokurátora vydané podľa § 194 odsek 1*

písmeno b/Trestného poriadku sp. zn. 1Pn 1668/16/2207-6 zo dňa 19.01.2017, uznesenie vyšetrovateľa PZ o odmietnutí veci zo dňa 13.03.2017, ČVS: ORP-1014/4-VYS-TT-2016, a sťažnosť oznamovateľa zo dňa 24.03.2017 podaná proti uzneseniu o odmietnutí veci zo dňa 13.03.2017.“

Krajská prokuratúra tiež uviedla, že „... Je potrebné uviesť, že vyšetrovateľ PZ v štádiu pred začatím trestného stíhania vykonal všetky relevantné či už osobné ako aj listinné dôkazy, ktoré Trestný poriadok v tomto štádiu podľa § 196 odsek 2 umožňuje. Na základe takto vykonaného dokazovania vyšetrovateľ PZ (ako aj prokurátor Okresnej prokuratúry Trnava v rámci právneho názoru vysloveného v uznesení sp. zn. 1Pn 1668/16/2207-6 zo dňa 19.01.2017) vecne správne zhodnotil skutkový stav veci, pričom v súvislosti s oznamovaným konaním neboli zistené žiadne také skutočnosti, ktoré by čo i len v minimálnej miere nasvedčovali podozreniu zo spáchania zločinu vydierania podľa § 189 odsek 1 Trestného zákona a prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 odsek 1 písmeno a/ Trestného zákona, prípadne iného v osobitnej časti Trestného zákona uvedeného trestného činu...

Na naplnenie skutkovej podstaty vyššie uvedeného zločinu ako aj prečinu musia byť naplnené všetky znaky skutkovej podstaty súčasne, inak nie je možné hovoriť o trestnom čine. Objektívna stránka predstavuje určité konanie, resp. opomenutie páchatel'a nebezpečného pre spoločnosť, ktorým je spôsobovaný na objekte trestného činu následok. Medzi konaním a následkom musí byť vzájomná súvislosť a spojitosť. Čo sa týka subjektívnej stránky, jeho obligatórnu zložku tvorí zavinenie, teda vnútorný psychický vzťah páchatel'a ku skutočnostiam tvoriacim trestný čin...

V rámci vykonaného dokazovania nebolo preukázané tak naplnenie objektívnej ako ani subjektívnej stránky zločinu vydierania podľa § 189 odsek 1 Trestného zákona, teda, že by [REDAKOVANÉ] úmyselne hrozbou inej ťažkej ujmy [REDAKOVANÉ] nútil, aby niečo konal, opomenul alebo trpel.

Taktiež vykonaným dokazovaním nebolo preukázané naplnenie predovšetkým subjektívnej stránky prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 odsek 1 písmeno a/ Trestného zákona, teda, že by [REDAKOVANÉ] ako príslušník Zboru väzenskej a justičnej stráže, t. j. verejný činiteľ (osoba v služobnom pomere), konal v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech.

Vyšetrovateľ PZ skutkové a právne okolnosti v uznesení o odmietnutí veci logickým spôsobom zdôvodnil prihliadajúc nielen na výpoveď oznamovateľa, ale aj na výpoveď podozrivého a na listinné dôkazy nachádzajúce sa v spise a dospel po komplexnom zhodnotení k správne právnemu záveru...“.

V súvislosti s tým, že sťažovateľ ako oznamovateľ skutočností nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin, v sťažnosti podanej proti uzneseniu o odmietnutí trestného oznámenia požiadal tiež o nazretie do kompletného vyšetrovacieho spisu pre účely dodatočného odôvodnenia tejto sťažnosti, krajská prokuratúra poukázala na § 69 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého obvinený, obhajca, poškodený a zúčastnená osoba, splnomocnenec, ustanovený opatrovník a v konaní pred súdom prokurátor, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník a asistent prokurátora majú právo nazerať do spisov s výnimkou zápisnice o hlasovaní a časti spisu obsahujúcej údaje o totožnosti chráneného svedka, ohrozeného svedka alebo svedka, ktorého totožnosť je utajená, a krycie údaje o totožnosti agenta, robiť si z nich výpisky a poznámky a obstarávať si na svoje trovy kópie spisov a ich častí; také trovy neuhrádza prokurátor, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník a asistent prokurátora. Také isté právo má zákonný zástupca obvineného, poškodeného a zúčastnenej osoby, ak tieto osoby sú pozbavené spôsobilosti na právne úkony alebo ich spôsobilosť na právne úkony je obmedzená. Iné osoby tak môžu urobiť so súhlasom predsedu senátu a v prípravnom konaní so súhlasom orgánu činného v trestnom konaní, len ak je to potrebné na uplatnenie ich práv. Ďalej uviedla, že zo systematiky § 69 ods. 1 Trestného poriadku *„aplikujúc logický výklad je zrejmé, že oznamovateľ v štádiu pred začatím trestného stíhania, resp. v danom prípade, nie je osobou oprávnenou na nazretie do vyšetrovacieho spisu.“*

V rámci svojej sťažnosti podanej proti uzneseniu o odmietnutí trestného oznámenia sťažovateľ ako oznamovateľ vyjadril tiež námietku zaujatosti voči prokurátorovi okresnej prokuratúry [REDAKOVANÉ] a poukázal na možné spáchanie trestného činu vyšetrovateľom, prípadne dozorovým prokurátorom v danej trestnej veci. Vo vzťahu k uvedenému krajská prokuratúra uviedla, že s uvedenými námietkami *„sa oboznámil(a), tieto... v kontexte všetkých relevantných okolností, po preskúmaní tak dozorového spisu, ako aj vyšetrovacieho spisu v konkrétnej trestnej veci vyhodnotil(a) a dospel(a)... k nasledovnému záveru.“*

Vzhľadom na skutočnosť, že námietka zaujatosti bola vznesená po vydaní meritórneho rozhodnutia policajta a nesmeruje proti žiadnemu prokurátorovi tunajšej krajskej prokuratúry, ktorá Krajská prokuratúra Trnava je vecne a miestne príslušná na rozhodnutie o sťažnosti proti uznesenie o odmietnutí veci, bolo by nadbytočné o tejto námietke v tomto štádiu konania rozhodovať, a preto sa o nej konať nebude. Zároveň oznámenie [REDAKOVANÉ], ktorým poukazuje na možné spáchanie trestného činu vyšetrovateľom PZ, resp. dozorovým prokurátorom som vyhodnotil ako súčasť realizovania práv oznamovateľa, ktorými vyjadruje nesúhlas s uznesením o odmietnutí veci, nakoľko tieto smerujú proti postupu vyšetrovateľa PZ, resp. dozorového prokurátora v trestnom konaní. Tieto som v kontexte s ostatnými zistenými skutočnosťami vyhodnotil ako nedôvodné.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti som dospel k záveru, že sťažnosť nie je dôvodná a preto bolo rozhodnuté tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia. “.

31. Napadnuté uznesenie krajskej prokuratúry treba posudzovať spolu s uznesením o odmietnutí trestného oznámenia a vnímať ho ako celok. Ako z citovanej časti odôvodnenia vyplýva, krajská prokuratúra sa všetkými pre rozhodnutie o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľa ako oznamovateľa proti uzneseniu o odmietnutí trestného oznámenia podstatnými (relevantnými) skutkovými, ako aj právnymi otázkami zaoberala a dala na ne odpovede. Ústavný súd nepovažuje za potrebné na tomto mieste opätovne opakovať dôvody uvedené v napadnutom uznesení krajskej prokuratúry a ani pasáže z odôvodnenia uznesenia o odmietnutí trestného oznámenia, s ktorým sa ústavný súd takisto dôkladne oboznámil, pretože z uvedených citácií odôvodnení rozhodnutí jasne a zreteľne vyplýva, prečo bol krajskou prokuratúrou prijatý verdikt o potrebe zamietnutia sťažnosti proti rozhodnutiu o odmietnutí trestného oznámenia sťažovateľa.

32. Z toho potom vyplýva, že v rozhodnutiach sú zrozumiteľne a jednoznačne uvedené dôvody, pre ktoré bolo treba sťažnosť sťažovateľa zamietnuť. Zo záverov napadnutého uznesenia krajskej prokuratúry nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty či zmyslu. Ústavný súd pripomína, že tak ako všeobecný súd, ani orgány prokuratúry

nemusia dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam. Preto aj rozhodnutie a odôvodnenie všeobecného súdu (v danom prípade generálnej prokuratúry), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka (napr. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05).

33. Ústavný súd z napadnutého uznesenia krajskej prokuratúry nezistil, že by jej závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajskej prokuratúry nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neopodstatnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého postupu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu krajskej prokuratúry by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa táto natoľko odchyľila od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprela ich účel a význam. Takéto nedostatky však rozhodnutie krajskej prokuratúry nevykazuje, a preto na meritórne preskúmanie napadnutého rozhodnutia ústavný súd nie je oprávnený.

34. Ústavný súd je toho názoru, že krajská prokuratúra vo svojom uznesení stručne interpretovala obsah dotknutej právnej úpravy (príslušné ustanovenia Trestného zákona, ako aj Trestného poriadku o postupe pred začatím trestného stíhania) a náležite sťažovateľovi ozrejmila, ktoré písomné podklady v zmysle § 196 ods. 2 Trestného poriadku považovala za relevantné pre posúdenie a preverenie sťažovateľom prezentovaných tvrdení.

35. Podľa názoru ústavného súdu je napadnuté uznesenie krajskej prokuratúry ústavnoprávne akceptovateľné a konformné s obsahom príslušných článkov ústavy a dohovoru, pretože ňou prijaté právne závery sa opierajú o aplikáciu relevantnej právnej úpravy a korešpondujú so skutkovým podkladom, z ktorého vychádzajú a ktorý zároveň prezentujú jasným a náležitým odôvodnením.

36. Je evidentné, že orgány činné v danom štádiu konania vykonali všetko potrebné pre objasnenie všetkých skutkových okolností prípadu. Podľa názoru ústavného súdu v danej veci neprichádza do úvahy čo i len minimálna pochybnosť o tom, že by nebolo

vykonané účinné úradné vyšetrovanie konania pracovníkov ústavu vo vzťahu k sťažovateľovi.

37. Závery prijaté vyšetrovateľom (ale aj prokurátorom okresnej prokuratúry v rámci právneho názoru vysloveného v uznesení č. k. 1 Pn 1668/16/2207-6 z 19. januára 2017) a krajskou prokuratúrou sú opreté o výsledky dôkladne vykonaného vyšetrovania a odôvodnenia ich rozhodnutí sú logické, homogénne, bez vnútorných rozporov, s uvedením racionálnych vyhodnotení zabezpečených dôkazných prostriedkov a z nich plynúcich dôkazov. Orgány činné v tom štádiu konania (pred začatím trestného konania) presvedčivo odôvodnili zistenie faktu, že proti sťažovateľovi nebolo postupované tak, ako to tvrdil v trestnom oznámení. Aj z jeho požiadavkou o nahliadnutie do spisu sa krajská prokuratúra vysporiadala ústavne konformným výkladom.

38. Za takejto situácie ústavný súd konštatuje, že pre pozitívne rozhodnutie o porušení práva sťažovateľa podľa čl. 3 dohovoru absentuje dôležitý prvok, a to dôveryhodné tvrdenie, že došlo k zlému (v kvalite požadovanej čl. 3 dohovoru alebo čl. 16 ods. 2, príp. čl. 19 ods. 1 ústavy) zaobchádzaniu so sťažovateľom (pozri už zmienené rozhodnutie Assenov a ďalší proti Bulharsku, rozsudok č. 24760/94 z 28. 10. 1998).

39. Ústavný súd v tejto súvislosti aj v nadväznosti na svoju konštantnú judikatúru zdôrazňuje, že ak orgány činné v trestnom konaní v danom prípade po zvážení všetkých okolností prípadu nerozhodli o trestnosti skutku, ktorý bol predmetom trestného oznámenia sťažovateľa, nemohli porušiť jeho zákonom ani ústavou chránené práva. Nikto totiž nemá právny nárok, a už vôbec nie ústavnoprávny nárok na to, aby jeho podaniu (v tomto prípade sťažovateľa, pozn.) bolo vyhovené. Ak vykonané dôkazy, resp. zistenia orgánov činných v trestnom konaní nedávajú podklad na začatie alebo pokračovanie v trestnom stíhaní, nemôže príslušný orgán činný v trestnom konaní začať konať alebo pokračovať v konaní, prípadne nariadiť, aby sa trestné konanie začalo alebo sa v ňom pokračovalo. Sťažovateľ ako oznamovateľ trestného činu má zákonné právo domáhať sa len toho, aby sa s jeho oznámením či sťažnosťou kompetentný orgán riadne zaoberal. Nemá však nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal jeho predstave (m. m. napr. II. ÚS 88/99, IV. ÚS 423/09).

Trestné právo je prostriedkom *ultima ratio*, čo znamená, že v trestnoprávnej náuke, ako aj praxi sa už tradične vychádza zo zásady pomocnej úlohy trestnej represie (zásada subsidiarity). Podľa tejto zásady má byť trestné právo použité len ako najkrajnejší prostriedok a len pri typovo najzávažnejších porušeníach spoločenských vzťahov, záujmov a hodnôt, teda len tam, kde iné možnosti hlavne prostriedky ostatných právnych odvetví nie sú dostatočné, boli už vyčerpané, sú neúčinné, príp. sú zjavne nevhodné.

40. V tejto súvislosti ústavný súd ďalej pripomína, že v rámci svojej judikatúry už uviedol, že právo na začatie trestného konania proti označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (porov. II. ÚS 42/00, II. ÚS 398/09, III. ÚS 233/2010, IV. ÚS 423/09). Ústavný súd tiež vyslovil, že súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je ani právo jednotlivca, aby na základe jeho trestného oznámenia bol orgán prokuratúry povinný podať obžalobu proti označenej osobe. Takéto základné právo nie je upravené ani v ústave, ani v Trestnom poriadku (porov. I. ÚS 126/06, II. ÚS 526/2013, III. ÚS 16/06, IV. ÚS 17/09). Inak povedané, základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je možné vykladať tak, že by garantovalo úspech v konaní či zaručovalo právo na rozhodnutie, ktoré zodpovedá predstavám sťažovateľa.

41. Právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby alebo na podanie obžaloby proti nej na súde prokurátorom nemožno považovať za súčasť základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, preto k porušeniu týchto práv postupom a napadnutým uznesením krajskej prokuratúry nemohlo dôjsť.

42. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preskúmal postup krajskej prokuratúry v označenom konaní, ako aj jeho napadnuté uznesenie, ktorým bolo rozhodnuté o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o odmietnutí jeho trestného oznámenia (pretože príslušník nevidel dôvod na začatie trestného stíhania ani na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku), a dospel k záveru, že orgány činné v trestnom konaní sa v dostatočnej miere zaoberali trestným oznámením sťažovateľa, ako aj riadnym opravným prostriedkom

a o tomto riadne rozhodli postupujúc pritom v súlade s na vec sa vzťahujúcimi právnymi predpismi. Právny názor, na ktorom je založené napadnuté uznesenie krajskej prokuratúry, je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľný a jeho odôvodnenie vzhľadom na okolnosti a podstatu posudzovaného prípadu je dostatočné a akceptovateľné tak z hľadiska trestného práva, ako aj ústavy či dohovoru.

43. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že medzi postupom krajskej prokuratúry v označenom konaní a napadnutými uznesením na jednej strane a obsahom sťažovateľom v sťažnosti označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru na strane druhej neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

44. Vzhľadom na všetky uvedené závery rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

45. Z dôvodu odmietnutia sťažnosti ako celku bolo tiež bez právneho významu rozhodovať o žiadosti sťažovateľa ustanoviť mu v konaní pred ústavným súdom právneho zástupcu z radov advokátov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2017